

Szanowni Państwo,

przygotowaliśmy propozycję zajęć edukacyjnych z wykorzystaniem materiałów Teczki Sztubaka i plansz edukacyjnych. Dla tych z Państwa, którzy z uwagi na wyczerpanie nakładu, nie otrzymali Teczek, przygotowaliśmy materiały do samodzielnego wydruku, które dostępne są na stronie internetowej www.dlaniepodleglej.pl w zakładce Materiały dydaktyczne → Teczka sztubaka.

Scenariusz jest propozycją i pomocą w przeprowadzeniu lekcji niepodległościowej. Każdy z wątków mogą Państwo rozwinąć i uzupełnić o elementy własne. Dla klas młodszych 45-cio minutowe zajęcia są wystarczające. W przypadku klas starszych temat można rozszerzyć i poprowadzić w czasie dwóch lekcji.

Scenariusz ma formę działań i pytań, które zadajemy dzieciom. Pod pytaniami znajdują się sugerowane odpowiedzi, ta część jest pomocą dla Państwa. Część z tych odpowiedzi może paść ze strony samych dzieci, część z nich powinni Państwo uzupełnić, jeśli się nie pojawią.

Scenariusz podzielony został według materiałów, które znajdują się w plecaku Sztubaka. Tekst oznaczony kolorem niebieskim to pytania do uczniów i sugerowane odpowiedzi. Oszacowany został również czas, jaki powinien zostać poświęcony na poszczególne części.

W plecaku znajdują się różne rzeczy związane z tematyką niepodległościową, które należy pokazać dzieciom. Materiały te stanowią punkt wyjścia do przeprowadzenia zajęć. Sugerujemy, aby z plecaka wcześniej wyjąć film i piłkę.

Film niemy „Od Komendanta do Marszałka” może zostać zaprezentowany w całości przed planowanymi zajęciami lub po nich. Rekomendujemy prezentację filmu innego dnia niż przeprowadzana lekcja – dla usystematyzowania tematu.

Życzymy owocnych zajęć.

Z poważaniem,

Biuro Projektu „Dla Niepodległej”

Scenariusz opracowany przez: Sztuczki ze sztuką

Przebieg zajęć

Plecak i jego zawartość / max 5 min.

Mamy tutaj wyjątkowy przedmiot, który kryje w sobie inne rzeczy.

- Jak myślicie, co to jest?
 - Odpowiedź: plecak
- Kto używa plecaka?
 - Odpowiedź: Uczniowie, harcerze, podróżnicy, osoby idące do pracy.
- Ten plecak nazywa się Teczka Sztubaka. Czy macie pomysł kto to był sztubak?
 - Odpowiedź: Sztubak, czyli uczeń przedwojennego gimnazjum.

W tym momencie można wyznaczyć ucznia, który ma założyć plecak, przejść się z nim po klasie. Taka krótka prezentacja może zasugerować uczniom odpowiedź na pytanie: Kim był szubak?

Piłka Zośka / 2-3 min.

Pokaż dzieciom piłkę i wspólnie spróbujcie odpowiedzieć na pytania:

- Co to za piłka? Z czego została wykonana? Do czego służy? Jak się gra? Może Wasi rodzice kiedyś Wam o niej opowiadali?
 - Odpowiedź: Jest to piłka wykonana z kolorowej włóczki.
- Kilka słów o grze w zośkę: Gra polegała na tym, że grupa ludzi musiała ustawić się w kole i podbijała do siebie piłkę nogą, tak aby nie upadła. Kiedy piłka upadła gra się kończyła. Gra pozwalała ludziom miło spędzać czas, oderwać się od rzeczywistości. Na koniec zajęć spróbujemy zagrać piłką.

Piłka zośka będzie pełniła funkcję pałeczki pierwszeństwa. Ten kto ją trzyma ma w tym momencie głos. Nauczyciel trzyma piłkę i przekazuje uczniom, którzy w trakcie lekcji będą czytać, prezentować, itd.

Omówienie przedmiotów z plecaka / 5 min.

Wyjmij wszystkie rzeczy z plecaka i przyjrzyjcie się przedmiotom. Wspólnie z uczniami zastanówcie się co to za przedmioty i o czym mogą nam opowiadać. *Są to przedmioty, które opowiadają o losach II Rzeczypospolitej, o czasie tuż przed odzyskaniem Niepodległości i zaraz po tym fakcie.*

- W bieżącym (2018) roku obchodzimy 100 rocznicę odzyskania przez Polskę Niepodległości. Kiedy dokładnie obchodzimy to święto? Co to znaczy, że Polska odzyskała Niepodległość? (Pytania dodatkowe: Pomędzy, które kraje Polska została podzielona? Przez jaki czas Polska była pod zaborami?)
- Przez ponad sto lat Polska nie była wolnym krajem, zniknęła z mapy Europy. Była podzielona pomiędzy trzy inne państwa Prusy, Rosję i Austrię. Kiedy 11 listopada 1918 r. odzyskała niepodległość odzyskała wolność. Dziś trudno nam sobie wyobrazić, że Polska mogła przestać istnieć.

Mapa II RP / 10 min.

Pokaż uczniom pierwszy przedmiot z plecaka – mapę II RP.

Polska miała kiedyś zupełnie inne granice niż dziś (można dla lepszego efektu pokazać dzieciom dzisiejszą mapę Polski). W czasach przed rozbiorami kształt Polski był zupełnie inny.

Wspólnie z uczniami przyjrzyjcie się mapie. I spróbujcie odpowiedzieć na kolejne pytania:

- Z którego roku pochodzi mapa?
- Jakie są granice Polski zaznaczone na mapie?
- Porównajmy granice Polski zaznaczone na mapie, z granicami współczesnymi. Jak bardzo zmienił się obszar Polski? Czy graniczy z tymi samymi Państwami?
- Gdzie znajduje się miasto, w którym mieszkacie? Znajdźcie miasto, w którym się znajdujecie i zastanów się jak ono jest umiejscowione i czy znajduje się w obszarze Polski? Można porównać dzisiejsze umiejscowienie miasta do tego z mapy.
- Czy dużo się zmieniło w tym czasie? Czy życie w Polsce było łatwe? Kto się przyczynił do odzyskania Niepodległości przez Polskę?

Gazety przedwojenne: Polska. 1000 lat chały oręża polskiego, Poczta Kasa Oszczędności, pierwsze banknoty II RP, Dwudziestolecie pracy kobiet w Niepodległej Polsce / 15 min

Przechodzimy do części dotyczącej przedruków z gazet.

- Jak myślicie czy życie w Polsce wyglądało inaczej w tamtych czasach?
 - Odpowiedź: Było inne.
- Skąd możemy dowiedzieć się o codziennym życiu Polaków: jak wyglądał ich dzień, w co się ubierali, czym się zajmowali, gdzie pracowali? Czy chodzili do szkoły?
 - Odpowiedź: Z listów, z opowiadań, z książek, z gazet.

- (Pytania dodatkowe: Można z dziećmi rozwinąć kwestię życia w dawnych czasach. Niech wymienią własne spostrzeżenia. Niech spróbują wymienić podstawowe różnice, jak dostępność produktów, strojów, zabudowę miasta, technologię itd.)

To zadanie jest sugerowane dla dzieci z klas 3-6, dzieciom w młodszych klasach, można tylko przedstawić wydruki z gazet i przeprowadzić krótką rozmowę o tym, jak wyglądało życie codzienne w dawnych czasach.

Pokaż dzieciom przedruki z gazet. Będą one dla nas narzędziem do przedstawienia sytuacji Polaków w poprzednich latach.

Dzielimy dzieci na 3 grupy, każda z nich będzie zajmowała się innym dokumentem i będzie musiała odpowiedzieć na następujące pytania:

- Grupa I – **Polska. 1000 lat chwały oręża polskiego** (3 kartki) – zadaniem dzieci jest wypisanie cech, które zostały wymienione w artykule jako cechy narodu polskiego.
- Grupa II – **Pocztowa Kasa Oszczędności** (do strony o Pocztowej Kasie Oszczędności dodajemy także banknoty) – Czego możemy dowiedzieć o obrocie pieniędzmi w Polsce? Jaka była sytuacja finansowa Polsce? Jak wyglądają banknoty? Czy są inne niż dzisiejsze? Co jest na nich napisane? Jaka jest waluta? Czy dzisiejsza wartość pieniądza jest taka sama jak w czasach II RP?
- Grupa III – **Dwudziestolecie pracy kobiet w Niepodległej Polsce** – Czego możemy dowiedzieć się o kobietach z artykułu? Jakie były? Czym się zajmowały? Jakie miały prawa?

Dajemy uczniom 10 minut na przeczytanie i wykonanie zadań. Następnie każda z grup prezentuje swoje odpowiedzi.

W wypowiedziach uczniów powinny paść następujące odpowiedzi, w razie konieczności nauczyciel uzupełnia wypowiedzi uczniów o przedstawione poniżej zagadnienia:

(Uwaga! Prosimy o zachowanie kolejności prezentowanych dokumentów, tak aby płynnie przejść do kolejnego zadania [przedmiot z teczek].)

- Grupa I – odpowiedzi – męstwo szlachetne, bitność niezaborcza, żołnierski dryg, Naród Polski od wieków zachowany w rolnictwie, miłujący pokój i wolność..., Oręż Polski nigdy nie niósł za sobą zagłady i nie był narzędziem zniszczeń i brutalnej przemocy,
- Grupa II – odpowiedzi – obrót finansowy: obrót czekowy, obrót oszczędnościowy, obrót papierami wartościowymi, wpłaty i wypłaty na rachunku za pomocą poczty, czym to się różni od dzisiejszych sposobów płatności? sytuacja finansowa: postępująca inflacja, trudności z wypłacalnością;

banknoty: waluta: marki, złoty; inna wartość pieniędzy, banknoty pięknie zdobione, pojawiają się symbole narodowe (orzeł, ważne postacie historyczne). Czy banknoty różnią się od dzisiejszych? Co można dziś kupić za 100 zł? Co można było kiedyś kupić za tę kwotę? Ile zarabiał pracownik?

- Grupa III – odpowiedzi – miały dużą wiedzę, były utalentowane, były energiczne, aktywne, przejmowały inicjatywę w działaniu, broniły Polski i innych obywateli; nareszcie zyskały równouprawnienie, ale nie mogły obejmować jeszcze wszystkich stanowisk kierowniczych.

Polska w tym czasie musi się odbudować. Mężczyźni bronią kraju i pomagają w jego odbudowie. Rola kobiet też wzrasta, co jest bardzo ważne w tworzeniu nowego państwa.

Broszura Z albumu gimnazjalistki: moda i uroda / 10 min.

- Pozostańmy chwilę przy zagadnieniu kobiet z dwudziestolecia międzywojennym. Mamy dwa materiały: okładkę z tygodnia *Bluszcz* oraz broszurę Z albumu gimnazjalistki. Moda i uroda.

Dzieci oglądają okładkę *Bluszczu*.

Nauczyciel czyta dzieciom Wstęp do broszury Z albumu gimnazjalistki.

- Broszura porusza kwestie mody i urody kobiet w dwudziestolecia międzywojennym. Pojawiają się nowe kosmetyki, nowe stroje, nowa figura kobiety. Pojawiają się nowe atrakcje związane z kobietami: pokazy mody kobiecej, bale mody oraz reklamy adresowane do kobiet. Rodzi się nowe życie kulturalne - ludzie odwiedzają nie tylko teatry i kina.

Pokaż broszurę uczniom, niech każdy z osobna ją obejrzy. Niech dzieci przyjrzą się dawnemu stylowi życia. Spróbujcie odnaleźć różnice i podobieństwa w stosunku do dzisiejszej rzeczywistości.

Broszura i umieszczone w niej produkty staną się inspiracją do zadania domowego. Niech każde dziecko wykona plakat reklamujący jakiś kosmetyk, w stylu plakatów zaprezentowanych w broszurze.

W broszurze jest również informacja dotycząca sposobu komunikacji między ludźmi.

- Jeśli dziś chcemy się z kimś skontaktować to co robimy?
 - Odpowiedź: Dzwonimy, piszemy SMSa.
- Kiedyś nie było smartfonów, ani w ogóle telefonów komórkowych czy Internetu, sposoby komunikacji między ludźmi były zupełnie inne niż dziś. Jeśli ktoś chciał komuś opowiedzieć coś więcej, pisał list, który czasami szedł wiele dni do adresata.

List Józefa Piłsudskiego do Romana Dmowskiego wzywający do wspólnych działań na rzecz Kraju w czasie Konferencji Pokojowej w Paryżu oraz Akt powołania rządu Wincentego Witosa przez prezydenta Stanisława Wojciechowskiego, znaczki / 7 min.

Czasami listy dotyczyły zwykłych codziennych spraw, ale także opisywano w nich rzeczy związane wydarzeniami historycznymi, teksty przemówień, rozkazów.

W tym miejscu zaprezentuj uczniom kalendarz planszowy (plansze edukacyjne). Razem go przejrzyjcie. Wybierz 14 dzieci, które przeczytają kolejno opisy umieszczonych tam postaci, ważnych dla budowania II RP. Krótko omawiamy ich zasługi. To będzie wstęp do kolej części - listów i znaczków.

Następnie przyjdzie się listom zawartym w Teczce Sztubaka. Sprawdźcie kto jest ich adresatem, odbiorcą i czego dotyczy ich główna treść. A następnie wspólnie przeczytajcie jeden wybrany list. Listy dotyczą spraw najważniejszych dla Polski, czyli Akt przekazania władzy Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną, List Józefa Piłsudskiego do Romana Dmowskiego wzywający do wspólnych działań na rzecz Kraju w czasie Konferencji Pokojowej w Paryżu oraz Akt powołania rządu Wincentego Witosa przez prezydenta Stanisława Wojciechowskiego.

Flaga Polski / 7 min.

Na koniec zajęć porozmawiaj z uczniami o tym są symbole Polski. Jednym z nich jest flaga. Jest ona wyrazem dumy Polski, należy odnosić się do niej z szacunkiem. Dlatego każdy Polak powinien wiedzieć jak należy ją składać i przechowywać. W tym pomoże Państwu instrukcja składania flagi i sama flaga.

Przećwiczcie składanie i rozwieszanie flagi. Może wywiesicie ją w swojej klasie? A może będziecie ją wieszać tylko podczas najważniejszych świąt narodowych. Wtedy pamiętacie o godnym miejscu przechowywania. Może wykonacie wspólnie specjalne pudełko na flagę?

Podsumowanie zajęć

Krótko podsumuj zajęcia. Zapytaj dzieci jakie wrażenie zrobiły na nich zaprezentowane materiały. Które czasy bardziej im się podobają, te dawne czy nasze współczesne? Kiedy życie było łatwiejsze? Czy dużo osób musiało pracować nad przywróceniem Polski na mapy świata. Kto według nich jest największym bohaterem tamtych czynów?

Spróbujcie wspólnie zagrać w zośkę ☺